د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې
د څارنې او ارزونې خپلواکه کمېټه

د کابل بانک

قضیې په اړه وروستي معلومات

Ketabton.com

وری ۱۳۹۷

کابل-افغانستان

/MEC_Afghanistan
www.mec.af
/mec.afghanistan

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملي يووالي حکومت د رامنځته کيدو راهيسې د کابل بانک قضيې پرمختګ

په ۲۰۱۰ کال کې د درغلۍ او اختلاس له امله د هیواد د تر ټولو لوی بانک ړنګیدل د افغانستان مالي ثبات له ګواښ سره مخ کړ. د دې لپاره چې په یاد بانک کې د پیریدونکو شتمنۍ او سپارل شوې پیسې خوندي شي او د هیواد په نوي تاسیس شوي مالي سکتور کې له نورو لویو کړکیچونو څخه مخنیوی وشي، د افغانستان دولت اړ شو چې لاس په کار شي او د مرکزي بانک له زېرمو څخه ۸۲۵ میلیونه امریکایي ډالر یاد بانک ته ورکړي. په پایله کې د نړیوالو فشارونو له امله، په ځانګړې توګه د پیسو د نړیوال وجهي صندوق (IMF) د فشار له کبله، د اداري فساد په وړاندې د مبارزې د څارنې او ارزونې خپلواکې ګډې کمیټې (MEC) ته د افغانستان حکومت له خوا ماموریت وسپارل شو چې د کابل بانک کړکیچ په هکله یوه عامه پلټنه ترسره کړي. د یادې پلټنې کار باید د کابل بانک د فعالیت له پیل څخه د یاد بانک د کړنو له ارزونې پیل او وروسته بیا د بانک د ونډه والو فعالیتونه، د څارنیزو او پلټونکو ادارو ونډه او همدارنګه د یادې قضیې اړوند جرمونو ته د رسیدنې په برخه کې د دولت او عدلي او قضایي سیستم د کړنو او اجراآتو د اغیزمنتیا په ارزولو بشپړه شوې وای.[1] له دې امله، د څارنې او ارزونې کمیټې پرته له ځنډ څخه په دې برخه کې یوه پراخه عامه پلټنه ترسره کړه او د پلټنې د موندنو راپور یې د ۱۳۹۱ کال د چنګاښ په میاشت کې خپور کړ.

د کابل بانک د کړکیچ په هکله د څارنې او ارزونې کمیټې د عامه پلټنې راپور (http://www.mec.af/files/knpir-final.pdf)، لومړنی عامه سند و چې د کابل بانک د پخوانیو ونډه والو له پیچلو پلانونو او دسیسو، د دوی له سیاسي اړیکو، او په درغلۍ کې د بانک د مفتشینو او همدارنګه د بانک د څارنیزو او تنظیم کونکو مسوولینو او چارواکو له ونډې پرده پورته کړه.

د هغو کسانو په کړۍ کې چې د هیواد د تر ټولو لوی مالي بنسټ په سیستماتیکه غلا کې ښکیل وو، ملي سوداګر، نړیوال کارپوهان چې په پیچلې بڼه یې د اسنادو په جعل او د حقایقو په پټولو کې مرسته کړې وه، سیاستوال، زورواکان او د پخواني ولسمشر او د نوموړي د مرستیال د کورنیو غړي هم شامل وو.

د ملي یووالي حکومت د لوړې د مراسمو څخه لنډه موده پس، د څارنې او ارزونې کمیټې د ۱۳۹۳ کال د تلې په لسمه نیټه د کابل بانک د پلټنې په تړاو یو تعقیبي راپور خپور کړ، ترڅو د ملي یووالي حکومت دواړو مشرانو ته هغه ژمنې ور په یاد کړي چې د ټاکنیزو کمپاینونو په مهال یې د کابل بانک د قضیې د هوارۍ لپاره کړې وې. (http://www.mec.af/files/٢٠١٤_١٠_٠٢_Kabul_Bank_Follow-Up_Report.pdf).

په دې تعقیبي راپور کې د څارنې او ارزونې کمیټې د حامد کرزي د ولسمشرۍ په مهال د ابتدائیه محکمې د هغه حکم په اړه انتقادي تحلیل وړاندې کړی چې پرته له دې نه چې مجرمینو ته پوره جزا ورکړې صادر شوی و.

[1] د مالیې د وزارت رسمي لیک، د ۱۳۹۱ غبرګولي دویمه نیټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخواني حکومت هم د غلا شویو شتمنیو د بیا ترلاسه کولو او د نوي کابل بانک د قضیې د حل په موخه، چې د یاد کړکیچ وروسته د وخت د دولتونو تر کنټرول لاندې راغی، کوم جدي ګام وانخیست.

د څارنې او ارزونې کمیټه د کابل بانک قضیه له نږدې څاري او په دې راپور کې د ملي یووالي حکومت له رامنځته کیدو وروسته د یادې قضیې په هکله د وروستیو پرمختګونو په تړاو معلومات وړاندې کیږي.

نوي حکومت د یاد کړکیچ په غندلو او په دې برخه کې د پلټنې په پیلولو کې ډېر چټک عمل وکړ. ولسمشر غني د خپلې دورې په دویمه کاري ورځ د ۱۳۹۳ کال د دریمه ګڼه فرمان په ترڅ کې د یادې قضیې د بیا پرانیستلو امر وکړ. د دې فرمان په بنسټ لویې څارنوالۍ ته د ښکیلو کسانو د نیولو او د اتهام لیک د ترتیبولو هدایت ورکړل شو او نورو ادارو او بنسټونو ته یې د متهمینو د شتمنیو د تشخیص او کنګل کولو له لارې د غلا شویو عامه شتمنیو په ستنولو کې د بشپړ ملاتړ او همکارۍ امر وکړ. د بهرنیو چارو وزارت ته هم هدایت ورکړل شو چې د ډیپلوماتیکو لارو چارو له لارې له افغانستان څخه بهر د یادو شتمنیو په بیرته ترلاسه کولو کې مرسته وکړي او د مالیې وزارت ته دنده ورکړل شوه چې په لسو ورځو کې د نوي کابل بانک د خصوصي کولو پلان طرحه کړي.

خو د ولسمشر د دریمه ګڼه فرمان له صدور څخه درې کاله وروسته په دې برخه کې کوم پرمختګونه شوي دي؟ د ملي یووالي حکومت وايي چې د تعقیب لړۍ بریالۍ وه، «موږ د کابل بانک قضیې دوه اصلي مجرمین بندیان کړل او... ۲۵۰ میلیونه ډالر مو بیرته ترلاسه کړل.» (ولسمشر غني د ۱۳۹۵ کال د غوایي د میاشتې په ۲۶مه). خو په اصل کې د لومړنیو هڅو له پیل وروسته په دې برخه کې ډېر لږ پرمختګ شوی دی. د څارنې او ارزونې کمیټې د بیرته تر لاسه شویو پیسو د رسمي سندونو د ارزونې په بنسټ، د ۱۳۹۳ کال د تلې له میاشتې وروسته، یوازې ۳۲.۷ میلیونه ډالر شخصي پورونه په نغدي ډول ترلاسه شوي او همدارنګه له نورو پوروړو سره د ۳۰.۹ میلیونه ډالرو د بیرته ورکولو هوکړه لیکونه لاسلیک شوي دي. د څارنې او ارزونې کمیټه د ولسمشر د فرمان د دریو اصلي برخو په تړاو خپل معلومات په لاندې ډول وړاندې کوي.

د شتمنیو ستنول

د شتمنیو د ستنولو بهیر د تسریع او ګړندي کولو او د سترې محکمې د حکم پلي کولو په موخه، د تاسیس څخه لږه موده وروسته، د ملي یووالی حکومت، د لویې څارنوالۍ، مرکزي بانک او د کابل بانک د تصفیې مدیریت په غړیتوب د کابل بانک د قضیې د څیړلو کمیسیون تاسیس کړ.

"تشویقي کړنلاره" چې د کابل بانک د قضیې د څیړلو کمیسیون له خوا د پورونو د ترلاسه کولو د لړۍ د تسریع او چټکتیا په موخه د ۲۰۱۵ کال په فبروري میاشت کې تدوین او د کابینې لخوا منظوره شوه، د پام وړ اغیزمنتیا نه درلوده. لاندینی چارټ د ملي یووالي حکومت د رامنځته کیدو راهیسې د کابل بانک د غلا شویو شتمنیو د بیا ستنولو وضعیت ښیي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

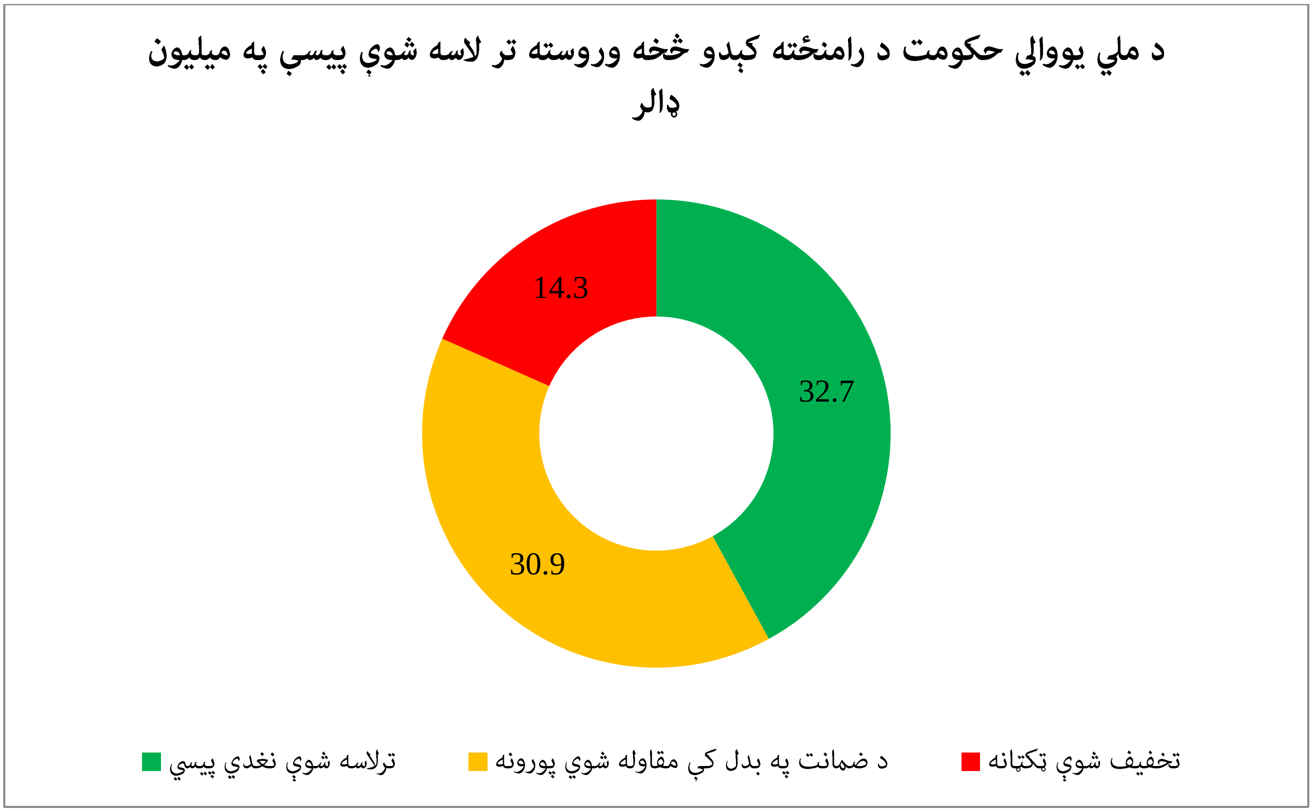

څرنګه چې پاسني چارټ کې لیدل کیږي، د ۱۳۹۳ کال راهیسې یواځې **۶۳.۶** میلیونه ډالر بیا ستنول شوي دي. له دې جملې، **۳۲.۷** میلیونه ډالر په نقدي ډول او پاتې **۳۰.۹** میلیونه ډالره یې د پوروړو سره د بیا ستنولو د ترونونو په ترڅ کې مقاوله شوي دي. له بله پلوه، **۱۴.۳** میلیونه ډالره د تشویقي کړنلارې په بنسټ په معاف شوې ټکټانه کې شاملیږي.[۲]

څرنګه چې په لاندني چارټ کې لیدل کیږي، د ۱۳۹۷ کال د وروې میاشتې او د ۱۳۹۳ کال د تلې د میاشتو ترمنځ د شتمنیو د ستنولو وضعیت پرتله ښیي چې د اختلاس شویو پیسو د پام وړ برخه، یعنې ۵۳۹ میلیونه ډالره لا تر اوسه نه دي ترلاسه شوې.

[۲] تشویقي کړنلارې په بنسټ، د هر پوروړي پاتې پورونه په ټکټانه کې د ۳.۵ سلنې تخفیف سره محاسبه کیږي، که چیرې پوروړی خپل ۲۰ سلنه پور په نغدي توګه ادا کړي، د پاتې ۸۰ سلنې پور د ورکړې لپاره تضمین وړاندې کړي او د کابل بانک د تصفیې مدیریت سره د بیا ستنولو تړون لاسلیک کړي. که چیرې پوروړی وغواړي چې خپل ټول پور په نغدي توګه یو ځل ورکړي، د ټکټانې کچه ۰.۵ ته ښکته کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

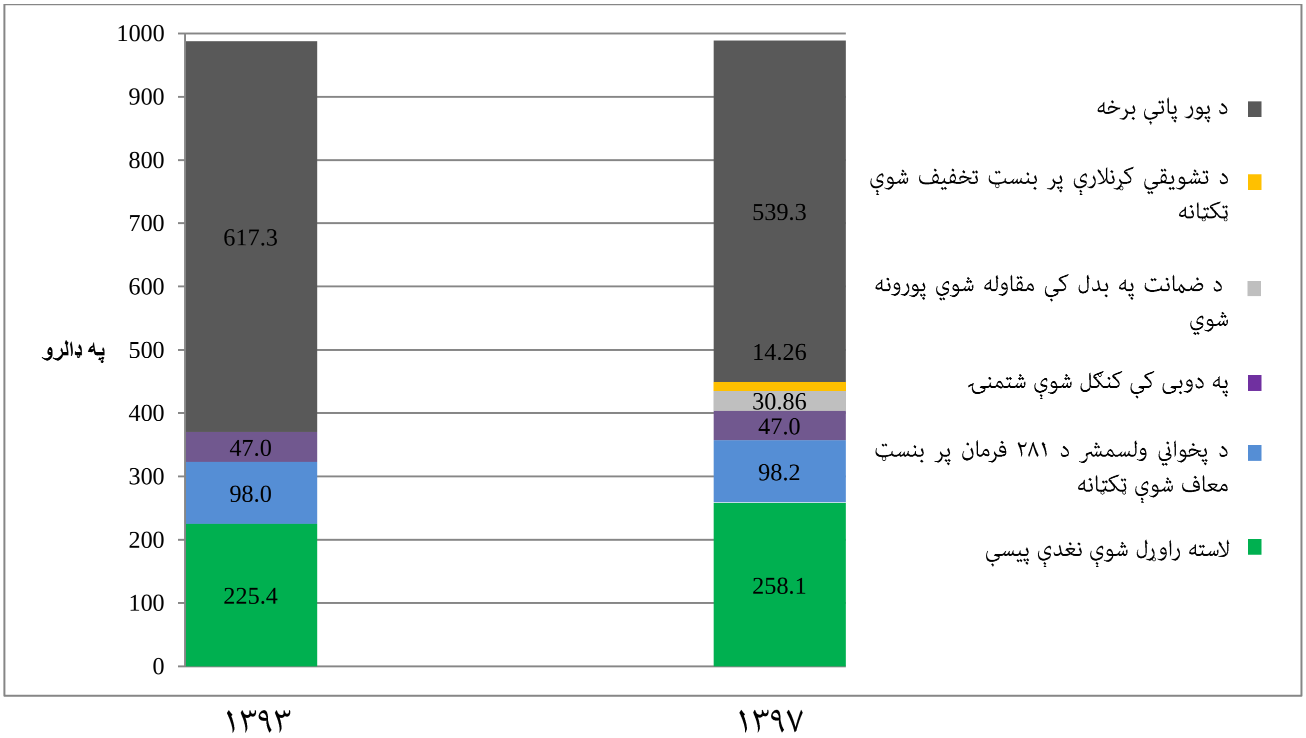

د تشويقي کرنلارې اصلي موخه دا وه چې د ټکتانې د نرخ په کمولو سره د کابل بانک پوروړي وهڅول شي چې خپل هغه (نا قانونه) پورونه چې له کابل بانک څخه يې اخيستي دي په وخت سره ادا کړي. په دې برخه کې يوائې ۳۱ تنو پوروړو د کابل بانک د تصفيې مديريت سره په اقساطو کې د پورونو د ورکړې تړونونه لاسليک کړل، په داسې حال کې چې د نوموړي بانک ډيرې سترو پوروړو او پخوانيو ونډه والو د يادې تشويقي کرنلارې څخه هيڅ ډول ګټه وانخيسته. د ۱۳۹۷ کال د ورې مياشتې راهيسې، هغه ۳۱ تنه پوروړو چې د کابل بانک د تصفيې مديريت سره يې په اقساطو کې د پورونو د ورکړې تړونونه لاسليک کړي وو، ډيرى يې د ټاکلي مهال ويش سره سم خپل پورونه نه ادا کوي. په دې برخه کې د کابل بانک د تصفيې مديريت له خوا تر اوسه پورې کوم کوټلي ګام نه دی اوچت شوی.

تشويقي کرنلارې د کابل بانک اجراييه رييس او پخواني ونډه وال ته لاره هواره کړه چې له بنده خوشې شي، خپل کاروبار له سره پيل کړي او آن له حکومت سره يو ودانيز(ساختماني) تړون هم لاسليک کړي. د يادې ودانيزې پروژې د پرانيستې مراسم چې "هوشمند ښارګوټی" نومول شوې وه، د هيواد يو شمير تلويزيوني چينلونو له خوا خپاره شول؛ د يادو مراسمو په مهال د کابل بانک قضيې اصلي عامل ته اصلاحاتو او ښې حکومتوالی په برخه کې د ولسمشر د ځانګړې استازي له خوا تود هرکلی ووېل شو او د ولسمشر د هغه وخت حقوقي سلاکار له حکومت سره دغه تړون وستايلو. په دې برخه کې دا يوه ستره ناکامي وه. که څه هم چې د هوشمند ښارګوټي پروژې تړون د ولسمشر له خوا وروسته لغوه شو او د کابل بانک پخوانی اجراييه رييس او ونډه وال بيرته زنداني شو، خو دې کار د ملي يووالي حکومت شهرت او اعتبار ته سخت زيان ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جزايي اجرآت

لکه څرنګه چې مخکې يادونه وشوه، په دې برخه کې د ولسمشر د فرمان دويمه برخه د يادې قضيې د اصلي عاملينو پر محاکمه کولو ټينګار کوي. په دې برخه کې لومړنۍ برياوې له نا هيلۍ سره مل وې. د ۱۳۹۳ کال د لړم په مياشت کې د کابل ولايت استيناف محکمې د کابل بانک قضيې په باب خپل حکم صادر کړ او د يادې قضيې دوه اصلي متهمين، دواړه ونډه وال او د بانک مديران يې د اختلاس په تور په ۱۰ کلونو بند او د پيسو مينځلو په تور په ۵ کلونو اضافي بند محکوم کړل.[۳] په ورته وخت کې، د کابل بانک او د افغانستان بانک ۹ پخواني کارکونکي د سپکو جريمو په ورکړې او تر يو کال بند، محکوم شول. همدارنګه محکمې حکم وکړ چې د هغو ۱۲ کسانو او ۸ شرکتونو شتمنۍ، چې د کابل بانک د شتمنيو په اختلاس کې يې فعاله ونډه درلوده، دې تر هغه مهاله چې خپل پورونه يې نه دي ادا کړي، کنګل او ضبط شي. سر بيره پر دې، محکمې د کابل بانک د مديره پلاوي او سلاکارانو د هغې ۱۵ کسيزه ډلې د پلټنې حکم وکړ چې د استيناف محکمې په ناسته کې حاضر نه وو. د استيناف محکمې حکم د سترې محکمې له خوا وروسته له ځينو تعديلاتو، د ۱۳۹۳ کال د ليندۍ په مياشت کې تاييد شو.

د څارنې او ارزونې کميټې د محکمې د حکم، د حکم د پلي کيدو او همدارنګه په يادې قضيه کې د ښکيلو کسانو د احتمالي ښننې په تړاو ځينې انديښنې درلودې. د بيلګې په توګه، هغه دولس کسان چې د محکمې په اند د کابل بانک د شتمنيو په اختلاس کې يې فعاله ونډه درلوده، د اختلاس او پيسو مينځلو په تور په جزا محکوم نشول. سر بيره پر دې، په يادو دولسو کسانو کې د پخواني ولسمشر او د ولسمشر د مرستيال ورونه شامل وو چې دواړه د کابل بانک ونډه وال وو او د خپل شخصي کاروبار او تجارت په مخ بيولو لپاره يې د ياد بانک څخه شخصي پورونه اخيستي وو. د دې تر څنګ، ياد حکم په مشخصه او څرګنده توګه د ګرمو کسانو د شتمنيو په مصادرې او ضبط حکم نه و کړی. پر ځای يې، يواځې د شتمنيو په تشخيص او کنګل کولو بسنه کړې وه. دا کار په ځانګړې توګه نورو بنسټونو او ادارو ته په دې برخه کې د نړيوالو همکاريو په غوښتنه کې ستونزې راولاړوې.

هيڅ اداره او بنسټ د خپلو مسووليتونو او د هغو کوټلو ګامونو په هکله چې د حکم د پلي کولو په موخه يې بايد واخلي، خبر نه و. د کورنيو چارو وزارت د انټرپول پوليسو ادارې، د تورنو کسانو د نيولو او پلټنو په تړاو تر اوسه پورې د نړيوالو مرستو غوښتنه نه ده کړې.

د کابل بانک د تصفيې مديريت، د افغانستان په استازيتوب په دبۍ ښار کې په هغې محکمې کې چې د کابل بانک د اجراييوي رييس او ونډه وال د شتمنيو د کنګلولو او پلورلو په موخه په لاره اچول شوې وه، ګډون وکړ. که څه هم چې وروسته له دوو کلونو دا په ډاګه شوه چې د متحده عرب اماراتو او افغانستان ترمنځ د ۲۰۰۹ ميلادي کال د همکارۍ د دوه اړخيز هوکړه ليک په بنسټ په دې برخه کې د افغانستان له لوري مسووله اداره، د عدليې وزارت دی. په پايله کې، افغانستان په دبۍ کې د شتمنيو د ستنولو په تړاو قضيه وبايلله.

---

[۳] بشپړه جزا لس کاله ده ځکه چې د افغانستان د قانون په بنسټ تر ټولو شديده جزا ورکول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر بېره پر دې، د کابل بانک پوروړي او هغه کسان "چې د کابل بانک د شتمنيو په اختلاس کې يې فعاله ونډه درلوده[٤] " ورو ورو هڅه کوي چې د محکمې په حکم سترګې پټې کړي او له دې نه چې د کابل بانک څخه پوروړي دي انکار وکړي او يا هم هڅه کوي چې د خپلو پورونو د مقدار په اړه له سره مذاکره وکړي. په يوه مورد کې، سترې محکمې (د نامالومو دلايلو پر بنسټ) د يوه پوروړي د قضيې د بيا پرانيستلو اجازه ورکړه چې ځان يې د هغه شرکت ونډه وال نه باله چې د کابل بانک څخه ۲۱ ميليونه ډالر پوروړی و، او داسې يې انګيرله چې د ياد پور د بيا ورکړې مسوول نه دی. ياده قضيه د کابل بانک د ځانګړې محکمې له خوا په مخ يوړول شوه او محکمې هم د پوروړي په ګټه فيصله وکړه.

دې کار د کابل بانک نور ونډه وال او پوروړي وهڅول چې د خپلو پورونو څخه انکار وکړي او د پورونو محاسبه شوی مقدار تر پوښتنې لاندې راولي.

د نوي کابل بانک خصوصي کول

د نوي کابل بانک خصوصي کولو لړۍ چې د ولسمشر د فرمان دريم رکن ګڼل کيږي، ډيره ورو او ټکنۍ روانه ده او تر اوسه پورې څو ځلې له سره پيل شوې ده. د کابل بانک قضيې د هوارۍ په موخه د ماليې وزارت تر اوسه څو طرحې لکه د کابل بانک انحلال، د دوه دولتي بانکونو (پښتني بانک يا د افغان ملي بانک) سره د هغه يوځای کول، او يا هم د کابل بانک خصوصي کول، وړاندې کړې دي. خو له يادو طرحو څخه يوه يې هم عملي او د پلي کيدو وړ ثابتې نه شوې او بانک د څو کلونو راهيسې په تاوان کې روان دی.

خصوصي سکتور باندې د نوي کابل بانک د خرڅلاو په موخه د دريو ناکامه هڅو وروسته، حکومت پريکړه وکړه چې په ياد بانک کې د ۱۰٦ ميليونه ډالرو په بيا پانګونې سره ياد بانک د اوس لپاره د يوه دولتي شرکت په توګه وساتي.

نړيوال بانک د افغانستان د بانکدارۍ د سکتور د ارزونې وروسته، "د دولتي بانکونو د عصري کولو تګلاره" تدوين او د تصويب لپاره يې د اقتصاد عالي شورا ته واستوله. ياده تګلاره د افغانستان ملي بانک سره د نوي کابل بانک د يوځای کولو سپارښتنه کوي. نوموړې تګلاره د اقتصاد عالي شورا له خوا تصويب شوې ده او د ماليې وزارت په دې برخه کې يو ټيم ګمارلی دی ترڅو د نړيوال بانک په مرستې سره د يادې تګلارې د پلي کيدو لپاره يو عملياتي پلان جوړ کړي.

په ټوله کې د کابل بانک کړکيچ د افغانستان په معاصر تاريخ کې له شرمه ډکه پيښه ګڼل کيږي. د ملي ادارو او بسنتونو ترمنځ نه همغږي او د ښکيلو ادارو په کړنو کې د روڼوالی نه شتون، د دې لامل شوی چې د شتمنيو د بيا ترلاسه کولو لړۍ ټکنۍ شي. د هغو تورنو کسانو عدلي او قضايي پلټنه چې بهرنيو هيوادونو ته تښتيدلي دي او

[٤] د سترې محکمې فيصله، د ۱۳۹۳ کال ليندۍ مياشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې برخه کې د نړیوالې مرستې غوښتنه تر اوسه د ځینو نا معلومو لاملونو له امله ترسره شوې نه ده. د څارنې او ارزونې کمیټه د نوموړي بانک د شتمنیو د بیا ترلاسه کولو لړۍ او همدارنګه د نوي کابل بانک د خرڅلاو بهیر له نږدې څاري او په دې برخه کې له ټولو اړوندو او ښکیلو لورو د پوره روښتیا او شفافیت تمه لري.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library